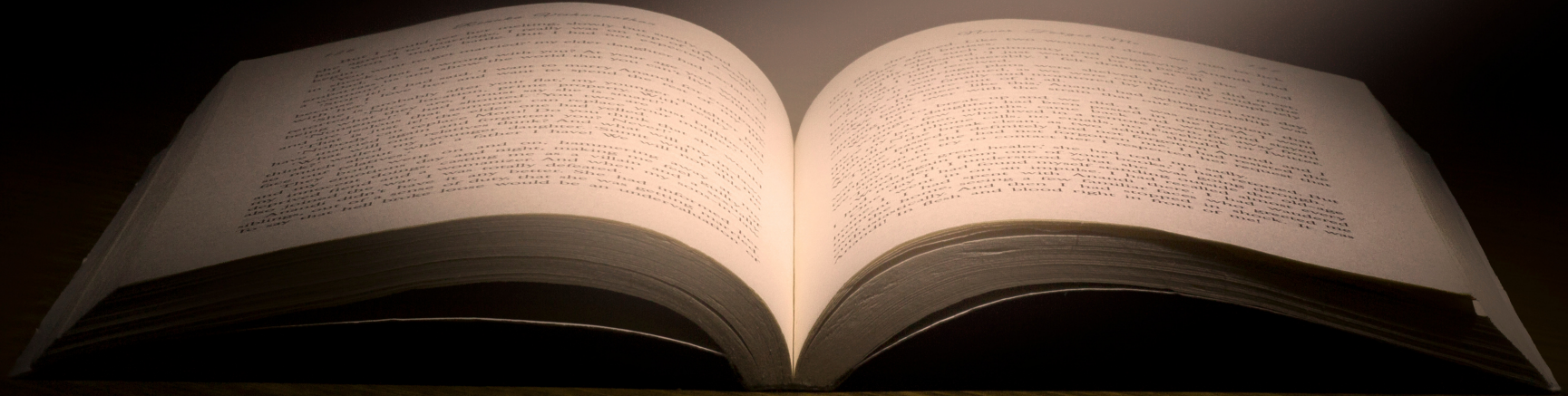

ISBN TÜRKİYE AJANSI

KÜTÜPHANELER VE
YAYIMLAR GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ

ULUSLARARASI
STANDART KİTAP
NUMARASI

İLETİŞİM

Emek Mah. Wilhelm Thomsen Cad.
No:4 06490 Çankaya / ANKARA

e-posta: isbn@ktb.gov.tr

<https://ekygm.gov.tr>
0312 470 54 00

ISBN TARİHÇESİ

Kitaplar için uluslararası bir numaralandırma sisteminin gerekliliği ve uygulanabilirliği sorunu ilk olarak Kasım 1966'da Berlin'de düzenlenen Üçüncü Uluslararası Kitap Ticaretinde Kitap Piyasası Araştırma ve Rasyonalizasyon Konferansında tartışılmıştır.

O dönemde, çok sayıda Avrupalı yayıncı ve kitap dağıtıcısı, sipariş işleme ve envanter kontrolü için bilgisayar kullanımına ihtiyaç olduğunu düşünüyordu. Bu elektronik sistemde yayınlanan her bir öğe için benzersiz ve basit bir kimlik numarasının varlığı gerekiyordu. Bu minvalde kitap numaralandırma sistemini esas alan Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN), Birleşik Krallık'ta 1967 yılında J. Whitaker & Sons, Ltd. ve Birleşik Devletler'de 1968 yılında R. R. Bowker tarafından tanıtıldı.

Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) Teknik Komitesi, İngiliz sistemini uluslararası kullanıma uyarlama olasılığını araştırmak için bir çalışma grubu oluşturdu. 1968 ve 1969'da, çeşitli Avrupa ülkelerinden ve ABD'den temsilciler arasında birkaç toplantı yapıldı ve tüm ISO ülkelerine bir rapor dağıtıldı. Bu toplantılar sonucunda Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN) 1970 yılında ISO standardı ISO:2108 olarak onaylandı.

ISBN TARİHÇESİ

Uluslararası standardın amacı, belirli bir yayıncı tarafından belirli bir formatta yayınlanan bir yayının benzersiz bir yayını veya basımını tanımlamak için ISBN'lerin uluslararası kullanımını koordine etmek ve standartlaştırmaktır. Kitap benzeri yeni medya biçimleri ortaya çıkmaya başladığı için orijinal standart 1978, 1992 ve 2005'te revize edilmiş ve orijinal 10 basamaklı ISBN 13 basamağa çıkarılmıştır.

ISBN standardı, 200'den fazla ülkede kullanılan, dünya üzerindeki en yaygın yayın tanımlayıcı standartları arasındadır. Uluslararası Merkezi İngiltere'nin Londra kentinde bulunmaktadır.

Ülkemizde ISBN uygulaması 1987 yılında başlatılmış olup, ISBN Türkiye Ajansı, Uluslararası ISBN Ajansı'nın bir üyesi olarak ülkemizde bu alandaki tek yetkili birimdir. ISBN Türkiye Ajansı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğüne bağlı bir birim olarak hizmet vermektedir.

ISBN NEDİR?

ISBN, (International Standart Book Number) Uluslararası Standart Kitap Numarasını ifade eder. ISBN atama işlemlerini yürütmekte olan ISBN Türkiye Ajansı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü bünyesinde hizmet vermektedir. ISBN'in uluslararası merkezi, İngiltere'de International ISBN Agency'dir.

ISBN'i oluşturan rakamlar, beş gruptan oluşur. Birinci grup eski adı EAN (European Article Number) olan, GS1 (Global Standards One) Küresel Ofisi tarafından düzenlenen ve sadece ISBN standardı için Uluslararası ISBN Ajansına tahsis edilen benzersiz üç basamaklı bir dizidir. İkinci grup yayının yapıldığı ülkeyi, üçüncü grup yayıncıyı, dördüncü grup materyale ait sıra numarasını ifade eder. Beşinci grupta ISBN'in doğruluğunun denetimini sağlayan tek haneli bir rakamdır.

ÖRNEK:

978-975-17-3133-3

978: GS1 kodu

975: Ülke, coğrafi bölge ya da dil alanı

17: Yayıncı ön sayısı

3133: Yayın numarası

3: Kontrol numarası

ISBN, ISO 2108 koduyla tanımlanır.

(ISO-Uluslararası Standartlar Organizasyonu)

ISBN HANGİ MATERYALLERE ATANIR?

- Basılı kitaplar (monograflar)
- Broşürler (kitap niteliği taşıyan) el kitapları
- Basılı monografların dijitalleştirilmiş (sayısallaştırılmış) kopyaları.
- Daha önce bir süreli yayının içerisinde yer almış makale ve bölümlerin tek başına, ayrıca yayımlanmış olanları.
- İnternet ortamı veya herhangi bir fiziksel taşıyıcıda okunabilen elektronik kitaplar.
- Kaset, CD veya DVD formatındaki sesli kitaplar, konuşan kitaplar
- Mikroformlar.
- Eğitim filmleri, videolar, filigranlar.
- Haritalar, atlaslar.
- Braille yayınları.
- Yayımcı tarafından düzenli çıkarılması veya güncellenmesi düşünülmeyen eserler, seriler.
- Eğitici/Öğretici yazılımlar.
- (Esas çıkış kaynağı basılı olmak kaydıyla) Karışık medya bulunan yayınlar

ISBN HANGİ MATERYALLERE ATANMAZ?

- Süreli yayınlar
- Özetler
- Reklam, tanıtım ve pazarlama amaçlı basılı veya dijital materyaller
- Basılı müzik
- Başlık ve metin içermeyen sanat baskıları, sanat klasörleri
- Kişisel belgeler (dijital özgeçmiş, kişisel profil gibi)
- Tebrik kartları
- Takvim ve ajandalar
- Müzik ses kayıtları
- Eğitim ve öğretim dışında herhangi bir başka amaçla tasarlanmış yazılım, film, video, DVD veya asetatlar
- Dijital bülten panoları
- E-posta ve diğer dijital yazışmaları
- Oyunlar
- Genel kullanım amacı dışında şahsi kullanım için hazırlanmış kitaplar
- İnternetteki dijital yayınlara erişim sağlamaya yarayan lisans anahtarı kuponları

YAYIN STANDARTLARI VE DERLEME BİLGİ SİSTEMİ NEDİR?

Standart numaralara ilişkin başvuru ve atama işlemlerinin yürütüldüğü ve derleme nüshalarının işlendiği programdır.

YAYIN STANDARTLARI VE DERLEME BİLGİ SİSTEMİNE NASIL GİRİŞ YAPABİLİRİM?

<https://ekygm.gov.tr/> adresinden “Yayın Standartları ve Derleme Bilgi Sistemi’ne, T.C. numarası ve e-devlet şifresiyle giriş yapmalısınız.

E-devlet şifresi dışında mobil imza, e-imza, T.C. kimlik kartı, internet bankacılığı da sisteme erişim için kullanılabilir.

Türkiye’de ikamet edip de Türk Vatandaşı olmayan yayıncılar ise Ajans personeliyle iletişime geçmek suretiyle atanan kullanıcı adı/şifreyle sisteme giriş yapabilmektedir.

ISBN ALMAK İÇİN NE YAPMALIYIM?

. Kendi eserini yayınlamak isteyen yazarlar,

Yayın Standartları ve Derleme Bilgi Sistemine giriş yaptıktan sonra, “**Yeni Yayımcı Başvurusu**” yaptıktan sonra “**ISBN Başvuru Formu**”nu doğru ve eksiksiz doldurarak ISBN talebinde bulunabilirler. Başvuru sonunda atanan numarayı sistemde “**ISBN Almış Eserlerim**” alanında görebilirsiniz.

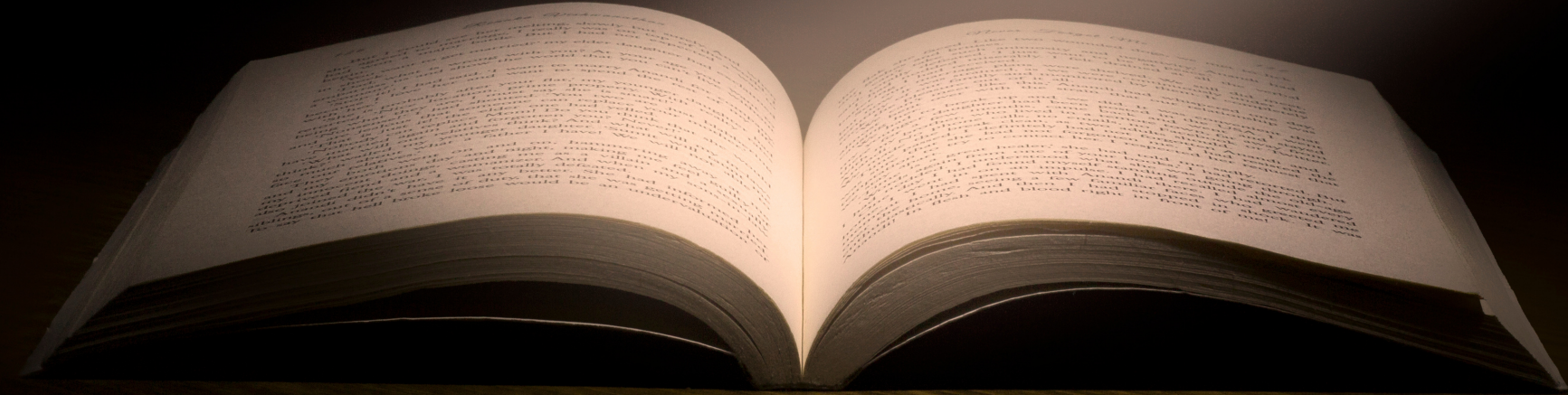

. Yayınevleri, şirketler, kamu kurumları, dernekler, vb.

ISBN başvurusu yapabilmek için “**Sertifika**” almanız zorunlu olup, sertifika işlemleri “**Telif Hakları Genel Müdürlüğü**” tarafından yürütülmektedir.

“**Sertifika**” almak için, Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü’nün internet sayfasından online başvuruda bulunmalı; istenen belgeleri, bulunduğunuz İlin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne iletmelisiniz.

Sertifikanızı aldıktan sonra Yayın Standartları ve Derleme Bilgi Sistemine giriş yaparak, “**Yeni Yayımcı Başvurusu**” yapmalısınız. Daha sonra “ISBN Başvuru Formunu” doğru ve eksiksiz doldurarak ISBN talebinde bulunabilirsiniz.

İşlemleri sistemden atayacağınız yetkili/yetkililer aracılığıyla yürütebilir; eserlerinize atanan numaraları sistemde “ISBN Almış Eserlerim” alanında görebilirsiniz.

ÖNEMLİ!

Lütfen sertifikanın 4 yıl süreyle geçerli olduğunu ve bu süre sonunda güncellenmeniz gerektiğini unutmayınız.

Geçerli bir sertifikanızın bulunmaması halinde ISBN başvurusunda bulunmanız mümkün olmayacaktır.

ÖNEMLİ!

ISBN başvurusu yapabilmeniz için sertifikanızın “faaliyet alanı” bölümünde mutlaka “yayınevi” ibaresinin geçmesi gerekmektedir.

ISBN BAŞVURUMUN SONUÇLANMASI NE KADAR SÜRER?

Başvurunun eksiksiz ve doğru yapılmış olması halinde, aynı gün mesai saatleri içerisinde en kısa sürede numara atanmaktadır.

ISBN ALMAK ZORUNLU MUDUR?

ISBN almak ülkemizde zorunlu bir uygulama değildir. Bununla birlikte ISBN almamış bir yayının reel olarak satış ağına girmesi mümkün bulunmamaktadır.

ISBN YAYININ HANGİ KISMINA BASILMALIDIR?

. ISBN kitaplarda, bibliyografik bilgilerin bulunduğu iç kapak (telif hakkı sayfası) ile dış kapağı arkasına okunabilecek puntoda ve matbaa tekniğiyle basılmalıdır. Numaranın, başka bir yöntemle (damga, etiket vb.) ile basılması ISBN sistemine aykırıdır.

. Kitap dışı materyalde (kaset, CD vb.) numara etikete ve koruyucu kapağa basılır.

ISBN ÜCRETE TABİ MİDİR?

Türkiye’de ISBN tahsis işlemleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak sağlanmaktadır.

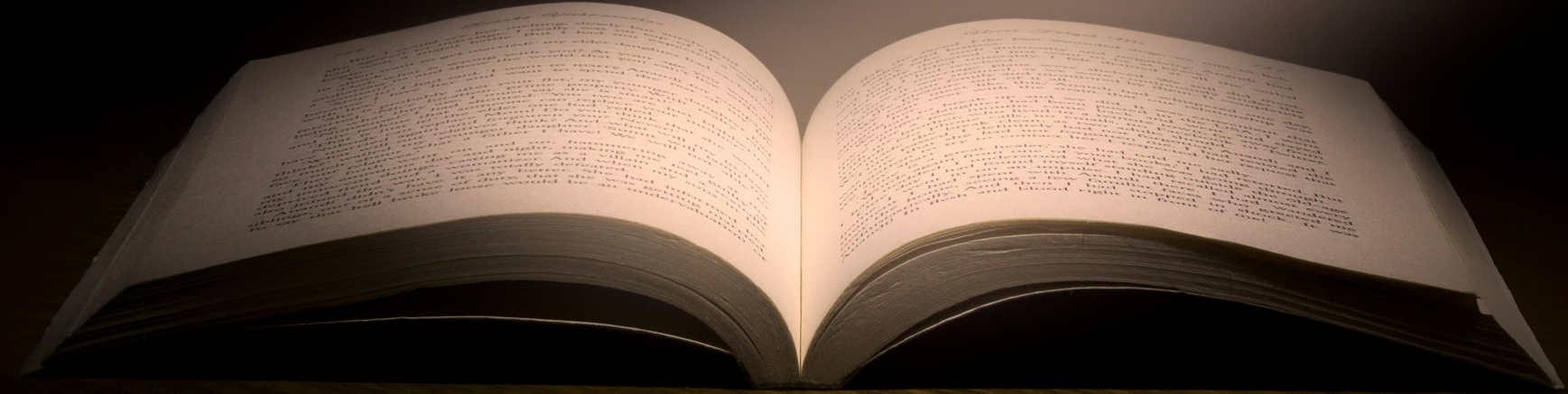

ISBN ALDIM, BUNDAN SONRA NE YAPMALIYIM?

Telif Hakları Genel Müdürlüğü ya da YAYFED internet sitelerinden bandrol başvurusu yaparak bandrol almanız gerekmektedir.

Eserinizin yayınlanmasını müteakip, ISBN başvuru formunda belirttiğiniz bilgilerde değişiklik varsa lütfen sistemden gerekli güncellemeyi yapınız veya Ajansımızla irtibat kurunuz.

“Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Kanunu” doğrultusunda, eseriniz yayımlandıktan sonra 6 nüshasını yayın yaptığınız İlde bulunan İl Halk Kütüphanesine (İstanbul’da, İstanbul Derleme Müdürlüğü’ne) göndermelisiniz.

YENİ!

Eser yayınlandıktan sonra yayının dış kapağının bir fotoğrafını **“Basım sonrası işlemler”** başlığından sisteme yükleyebilirsiniz.

Esere ait fotoğraf, ISBN veri tabanı, halk kütüphaneleri ve Milli Kütüphane kataloglarında yer alarak yayınınızın tanıtımına katkı sağlayacaktır.

ISBN ALDIĐIM ESERİMİ BASMAKTAN VAZGEÇTİM. NE YAPMALIYIM?

Yayın Standartları ve Derleme Bilgi Sistemine giriş yapmalı ve ISBN Almış Eserlerim alanından iptal talebi göndermelisiniz. Bu işlemi yapmadığınızda, forma girdiğiniz basım tarihinde eseriniz basılmış olarak sayılacak ve Derleme mükellefiyetiniz oluşacaktır.

BİR ESERE ISBN ATANMIŞ OLMASI YAYININ TELİF HAKLARININ KORUNMASINA YARDIMCI OLUR MU?

Bir esere ISBN atanması, tescil edilmesi anlamına gelmemekte; doğrudan telif hakkını belirleyici bir işlevi ifade etmemektedir. Tescil işlemleri Telif Hakları Genel Müdürlüğünce yürütülmektedir. Bununla birlikte ISBN kayıt bilgileri, davacı ya da davalı tarafından mahkemelere delil olarak sunulabilmekte; mahkemeler tarafından Ajansımızdan söz konusu kayıtlar istenebilmektedir.

YAYINLADIĐIM ESERİN BİR NÜSHASINI AJANS'A NEDEN GÖNDERMEM GEREKİYOR?

ISBN, yayım öncesinde sisteme giriş yaptığınız bilgiler doğrultusunda atanmakta ve kayıt altına alınmaktadır. Ancak yayınlanan esere ilişkin bilgiler; eser ve yazar adı, sayfa sayısı, cilt türü, basım tarihi vb. çoğu zaman, ISBN aldıktan sonra, yayımlanma aşamasında yayımcı tarafından değiştirilebilmektedir. Bu nedenle, veri tabanımızda başvuru sırasında kaydedilen verilerin yayından sonra yayımcı ya da Ajansımız tarafından güncellenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Eseri Ajansımıza göndermeniz halinde verilerinizi mevcut yayını inceleyerek güncelliyoruz. Eserin birden fazla basımlarında sadece 1.basımın gönderilmesi yeterlidir.

DERLEME NEDİR? ESERLERİMİ NEREYE TESLİM ETMELİYİM?

Derleme, 6279 Sayılı “Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Kanunu” kapsamına giren eserlerden belirli sayıdaki nüshalarının yayımcı tarafından derleme birimlerine teslim edilmesini, belirli kütüphanelerde toplanmasını, elverişli ortamlarda saklanmasını, korunmasını, düzenlenmesini, toplumun bilgi ve yararına sunulmasını ve gelecek nesillere bilgi aktarılmasını sağlayan faaliyettir.

Bu Kanun kapsamında İstanbul’da yayın yapan yayımcıların basılan eserlerinden 6 nüshayı İstanbul Derleme Müdürlüğüne; diğer illerde yayın yapan yayımcıların ise basılan eserlerinden yine 6 nüshayı buldukları ilin İl Halk Kütüphanelerine teslim etmesi gerekmektedir.

AYNI ESERİN YENİ BASKILARINDA YENİ BİR ISBN BAŞVURUSU YAPMALI MIYIM?

Her monografik yayının farklı sürümü; metne yapılan ekleme, sadeleştirme, gözden geçirme vb. değişiklikler yeni bir ISBN gerektirir. Ayrıca,

- Materyal türü
- Eser adı ya da alt eser adı,
- Yayımcı adı,
- Yazar, çeviren ve diğer emeği geççenler,
- Dil,
- Cilt türü (Amerikan bristol, deri kapak, karton kapak, dikişli, dikişsiz vb.)

alanlarında değişiklik olması durumunda yeni bir ISBN başvurusu yapmalısınız.

Her şeyiyle aynı basılan yayınlarda yeni bir ISBN müracaatında bulunmayınız. Sonraki basımlar için “Basım Sonrası İşlemler” başlığından ilgili basıma ait kaçınıcı basım olduğu, tarih ve baskı sayısı bilgilerini girebilirsiniz.

YAYIN STANDARTLARI VE DERLEME BİLGİ SİSTEMİNDE KAYITLI OLDUĞUM MARKAMI DEVRETMEK İSTİYORUM. NE YAPMALIYIM?

Devreden ve devralan taraflar arasında bir “Devir Sözleşmesi yaparak, bu sözleşmeyi ISBN Türkiye Ajansı elektronik postasına (isbn@ktb.gov.tr) göndermeniz gerekmektedir.

Devralan taraf da Sertifika almalı ve Yayın Standartları ve Derleme Bilgi Sistemine kaydolmalıdır.

ELEKTRONİK KİTAP İÇİN ISBN ALDIM. BASILI ÖRNEĞİNİ AJANSA, DERLEMeye GÖNDERMELİ MİYİM?

Hayır. Bu tür eserler elektronik kitap olarak Milli Kütüphane Elektronik Yayın Derleme Sistemi (EYDeS) tarafından derlenmektedir. Elektronik yayınların derlenmesi işlemleri ile ilgili olarak aşağıdaki iletişim numaralarını kullanabilirsiniz.

0312 470 82 22 - 82 72

Mail: bilgi@mkutup.gov.tr

ISBN'İN FAYDALARI NELERDİR?

- Ulusal anlamda kitaba dair ilk veriler ISBN veri tabanımızda oluşturulmakta; bu veritabanı programlararası entegrasyon aracılığıyla Milli Kütüphane, halk kütüphaneleri, TBMM Kütüphanesi, Dergipark vb. veri tabanlarına temel kaynak teşkil etmektedir.
- Yayımcıyı tanımlayan ön sayı ve yayımcı bilgileri Uluslararası ISBN Merkezine iletilmekte; yayımcı, Uluslararası ISBN Merkez veri tabanında tanınır ve erişilebilir kılınmaktadır.
- ISBN, yayını tanımlayan tekil, uluslararası bir koddur. Atanan numara, uzun bibliyografik tanımlayıcı kayıtların yerine geçmektedir ki bu sayede zaman ve iş gücünden tasarruf edilir.
- ISBN, barkod üretiminde kullanılması nedeniyle ticari dağıtım sistemlerine hız ve etkinlik kazandırarak yayımcılar ve kitap satıcıları arasında etkin ve ekonomik bir iletişim sağlayacağı gibi materyal siparişlerine, ticari işlemlerde kolaylık sağlamaktadır.
- Kütüphane veri tabanlarında bibliyografik taramanın bir unsurunu oluşturmakta; materyal sağlama, hizmete sunma, ödünç verme vb. kütüphanecilik işlemlerinde kolaylık getirmektedir.
- Telif hakları ve bandrol yönetimi ISBN temelinde yürütülür.
- ISBN istatistiki verileri hem tek tek yayımcı verimliliği hem de ulusal yayımcılık verilerinin değerlendirilmesinde önemli ölçütlerden birini teşkil etmektedir.

